

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 206.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-ort. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1917.

Sedința V.

ținută la 12/25 Aprilie 1907, la orele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp; Notariu: Iosif Moldovan.

Nr. 66. Se cetesc protocoalele ședințelor III și IV. și
Se verifică.

Nr. 67. Se continuă discuțiunea asupra propunerii comisiunei organizatoare privitoare la deplinirea postului de vicariu episcopesc pentru Consistoriul din Oradea-mare.

Deputatul Gavril Cosma luând cuvântul sprijinește propunerea comisiunei, provocând la unele stări de lucruri dominante la acel Consistoriu, cari reclamă deplinirea fără amânare a postului de sub întrebare.

Tot pentru propunerea comisiunei pledează și deputatul Dr. Aurel Lazar, motivându-și punctul de vedere deosebi cu aceea, că constituția bisericii noastre fiind întemeiată pe principii liberale, episcopul președinte este datoriu — în sensul Regulamentului afacerilor interne sinodali, — să pună la ordinea zilei ori ce afacere intrată la Sinod, fiind acesta suveran.

Ne mai însinuându-se alt vorbitoriu, președintele dă cuvântul raportului comisiunei, care își renoește propunerea făcută și introdusă în protocolul ședinței de ieri în textul: „Sinodul îl roagă pe P. S. Sa Domnul Episcop, să pună la ordinea zilei alegerea unui vicariu episcopesc președinte la Consistoriul din Oradea-mare, încă în cursul sesiunei actuale“.

În urma celor premerse, Preasfințitul episcop președinte răspunde precum urmează:

Observ înainte de toate, că pre lângă motivele de amânare indicate în declarația mea

de ieri, am mai avut în vedere între altele nu numai faptul, că la 1878, devenind în vacanță postul de vicariu episcopesc la Consistoriul nostru din Oradea-mare, însuși acel Consistoriu a cerut Sinodului din 1879 amânarea deplinirii până la 1882 (vezi concludul Nr. 226/879) ci deosebi am mai avut în vedere și trebuința simțită de a mă informă directe despre mersul și starea afacerilor dela pomenitul Consistoriu, ca astfel în puterea dreptului meu de președinte natural și la acel Consistoriu, drept recunoscut acum și de Ven. Sinod prin concludul Nr. 65 luat în ședința de ieri, — să pot da fiitorului meu vicariu recerutele înviațiuni de procedere.

Observ apoi, că am petrecut cu atențiune deosebită pledoarele Dlor deputați, cari au luat cuvânt în chestie și precând recunosc, că toți și-au dat silința să mă convingă despre basa punctului lor de mâncare, și precând mai recunosc și aceea, că dl deputat Dr. Aurel Lazar a provocat la o mulțime de părağrafi din Regulamentul afacerilor interne sinodali și a mai susținut și aceea, că legea noastră fundamentală fiind întemeiată pe principii liberale și că Sinodul fiind suveran, poate procede după plac, prin urmare episcopul președinte ar fi obligat să supună deliberării ori ce afacere intrată la Sinod, — pre atunci trebuie se constat două împrejurări și anume: că nici unul dintre domnii grăitori n'a provocat măcar o singură dispoziție din legea fundamentală, pe baza căreia s'ar putea întemeia și susține dreptul de încurgere a Sinodului la deplinirea postului de vicariu episcopesc pentru Consistoriul din Oradea-mare, iar a doua împrejurare, ce trebuie să o constat este aceea, că drepturile unui episcop președinte sunt cu mult mai largi decât ca acelea să se poată restrânge în cadrele înguste a Regulamentului pomenit.

Este mai presus de orice îndoială, că legea noastră fundamentală este întemeiată pe principii liberale, dar ori cât de liberale și democratice ar fi acelea principii, totuși nu ne îndreptătesc la concluziunea, că episcopul președinte ar putea fi obligat să supună deliberării orice afacere intrată la Sinod — când aceasta o cer reprezentanții, și cu atât mai puțin se

poate susține această teorie pe cuvântul, că Sinodul poate procedea după plac, că este suveran.

Nu se poate susține această teorie înainte de toate din motivul, că Sinodul fiind compus din doi factori constitutivi, ca atare numai atunci este și poate fi suveran, când concluziile lui sunt rezultatul conlucrării armonice a acestor factori; dar nu se poate susține teoria pomenită nici de aceea, pentru că și agendele Sinodului eparchial întocmai ca și a celorlalte corporațiuni bisericești din mitropolia noastră — începând de la parohie până la Preasfințitul Sinod episcopesc, — sunt definite în Statutul organic ca și lege fundamentală, iar de după p. 2 și 5 a §-lui 96 din această lege, Sinodul are dreptul de a alege numai pre episcopul și pre membrii Consistorului eparchial, dintre cari episcopul își numește pe locțiitorul ori vicariul său, în puterea dreptului garantat prin §-ul 118 din această lege fundamentală.

Când accentuez acestea, constat de altă parte și aceea, că în tot cursul vieții constituționale a bisericii noastre, vicariul episcopesc la Consistoriul nostru din Oradea-mare s'a instituit cu concursul Sinodului eparchial, dar nici acest concurs n'a urmat din vre-un drept pozitiv al Sinodului ci numai și numai din faptul, că episcopii de pe vremuri și-au împărțit cu Sinodul dreptul lor personal, garantat prin citatul §-118, care procedură însă nu obligă și nu poate prejudeca dreptul următorilor lor în scaunul episcopesc și astfel nu mă poate determina nici pre mine în procedura mea.

Dar și dacă ar avea Ven. Sinod vr'un asemenea drept garantat în vre-o lege pozitivă a bisericii, acum mi-se oferă ocaziunea să-l apreciez după măsura, cu care apreciază Ven. Sinod drepturile inerente poziției mele de președinte natural și la Consistoriul din Oradea-mare.

Dar nu urmez asemenea procedură, ci în vederea faptului, că împlinind 48 de ani din viața constituțională suntem în ajunul serbării semicentenarului acestei vieți; mai având în vedere că chestia de întrepetare a §§-lor 111 și 118 din Stat. org. este de competența factorilor bisericești superiori, la cari sau și avisat cu învoirea mea; din acestea și alte considerațiuni de ordin superior, împart și eu dreptul meu personal cu Ven. Sinod și astfel fără să prejudec dreptul de procedea a următorilor mei în scaunul episcopesc în cazurile obveninde, pun prin aceasta la ordinea zilei alegerea vicariului meu episcopesc pentru Consistoriul din Oradea-mare.

Sinodul ia cu mare însuflețire la cunoștință acest răspuns al P. S. Sale, prin care se primește propunerea comisiunii și se ridică la valoarea de conclus.

Nr. 68. În nex cu concluzul anterior P. S. Sa Domnul episcop președinte, — purcezându-se la alegerea de vicariu episcopesc, invită Sinodul a exmite din sânul său o comisie scrutinătoare.

Sinodul alege în comisia scrutinătoare pe deputații: Nicolae Roxin, Dr. George Popa și Sava Raicu, iar prezidiul în scopul pregătirii ședulelor de votare secretă, suspinde ședința pe 10 minute.

Nr. 69. După redeschiderea ședinței trecând la însuși actul alegerii, prezidiul face apel nominal, la care răspund următorii deputați: Petru Băran, Dr. Dimitriu Barbu, Dr. Teodor Botiș, Dr. Alexandru Bradean, Aron Bulzan, Dr. Teodor Burdan, Dr. Gavril Cozma, Dr. Victor Fildan, Procopiu Givulescu, Andreiu Horvat, Dr. Andreiu Ille, Petru Ionașiu, Dr. Sever Ispravnic, Dr. Aurel Lazar, Cornel Lazar, Mihaiu Lucața, Fabrițiu Mănuilă, Titus Mărginean, Iosif Moldovan, Ioan Oprea, Mihaiu Păcățan, Ioan Papp, Aurel Petroviciu, Dr. Aurel Pința, Dr. Georpiu Popa, Dr. Georgiu Popoviciu, George Popoviciu, Sava Raicu, Florian Roxin, Nicolau Roxin, Petru Serb, Petru Truța și Traian Vașan, de tot 34, punând fiecare câte o ședulă de votare în urna înainte pregătită.

După încheierea votării, numărându-se ședulele se constată, că numărul lor corăspunde cu numărul votanților și că majoritatea absolută este 18 voturi.

Urmând scrutinarea, prezidiul scoate ședulele din urnă una câte una, le cetește cu voce înaltă și după încheierea scrutinării constată rezultatul: că dintre 34 voturi date, P. C. Sa protosincelul director seminarial Roman R. Ciorogariu a întrunit 31 voturi, iar trei ședule au fost albe.

Pe baza acestui rezultat, prezidiul proclamă pe P. C. Sa dl protosincel Roman Ciorogariu de alesul Sinodului pentru scaunul de vicariu episcopesc președinte al Consistorului din Oradea-mare, iar încât pentru aprobarea canonică, pe baza dreptului asigurat prin §-ul 116 din Statutul organic, își rezervă dreptul a se pronunța la timpul său, în tot cazul însă cu observarea dispoziției din conclusul sinodal Nr. 75 din 1870.

Adresându-se apoi către protosincelul, ales vicariu, îi zice între altele: Această alegere având se creieze între noi o legătură duhovnicească și mai apropiată și mai strânsă, îți recomand de pe acum, că dacă va fi cu voia lui Dumnezeu să ocupi acel scaun, să a-i în deosebită atențiune și bună îngrijire pe iubiții mei fii sufletești din părțile Bihorului, a locului meu natal, deci și rog pe Dumnezeu, să Te învrednicească a desvoltă o activitate cât mai mănoasă spre binele și promovarea intereselor bisericii noastre din acelea părți.

Adânc mișcat de aceste cuvinte arhieresti, alesul vicariu răspunde: „Mulțămesc din inimă P. S. Voastre pentru bunăvoința de a pune la ordinea zilei aceasta alegere. promit a lucra în noaua mea chemare în deplin acord cu episcopul meu pentru introducerea și observarea reserutei armonii în conducerea diecezei.

Mulțămesc și Venerabilului Sinod pentru votul încrederii, promițându-i a urmă lui Cristos și sfinților apostoli, iar în înactivitatea pastorală ce o voiu desvoltă, voiu luptă pentru întărirea și apărarea credinței ortodoxe, care isvorește din toată convingerea inimei mele.“

Sinodul se alătură acestor binesimțite salutări între urări însuflețite.

Nr. 70. Urmează referada comisiunei petiționare prin raportorul Aron Bulzan.

Cererea lui Dimitrie Husariu, preot în Luncașrie (Bihor) de a i-se da ajutor din cutare fond diecesan, la propunerea comisiunei,

Se transpune Consistoriului din Oradea-mare pentru rezolvare competentă.

Cererea pentru ajutor a preotului Petru Căprariu din Belinț, internat în Șopron,

Se transpune Consistorului din Arad spre afacere competentă.

Nr. 72. Cererea episcopului bisericesc Simeon Restea și a conșoților săi din Ceica maghiară, pentru ștergerea contribuției eparchiale de 220 Cor. 40 fil.

Se transpune Consistorului din Oradea-mare spre afacere competentă.

Nr. 73. Comisiunea epitropească prin referentul său Dr. Aurel Lazar referază raportul Consistorului din Arad, în care acela espune, că din lipsa de contabili nu poate prezentă buget pe 1917, ci cere îndemnizare de a rămâne pe baza bugetului anului 1916 cu adausul unor poziții de nou ivite. La propunerea comisiunei :

Sinodul ia raportul la cunoștință. Consistoriului din Arad i-se dă îndemnizarea, ca pe anul 1917 să useze de pozițiile bugetare staverite pentru anul 1916 — precum și de următoarele trebuințe:

1. Pentru protopresbiteratul nou înființat Vinga, când se va deplini, 1000 cor. și anume : 600 cor. în contul fondului diecezan preoțesc, iar 400 coroane în contul diecezei.

2. În taxe la fondul regnicolar de pensiune a profesorilor dela institutul teologic 1334 cor., și a celor dela institutul pedagoic 952 cor. iar la școala de fete 868 cor., cu totul ... 2954 cor.

4. Pentru încălzitul și luminatul localurilor consistoriale, în loc de 3000 ... 5000 cor.

5. Subvenția văduvei Milca Bodea în loc de 96 cor. 180 coroane.

6. Remunerațiunea catichetilor, în loc de 8000 ... 10.000 cor.

7. Adausul la retribuțiunea protopresbiterilor în contul fondului diecesan preoțesc 10.800 cor., conform concludului Nr. 24.

Nr. 74. Aceeași comisiune referază asupra bugetului Consistorului din Oradea-mare, pe anul 1917 și propune, iar sinodul decide:

Se aproabă, cu observarea că: la titlul „Venite“ p. 3. retribuțiunea protopopilor pentru ședulele dela cununii să se ridice dela 3600 cor. la 7200 cor. iar poziția la titlul „Senatul epitropesc“ p. 26 onorariu fizicului consistorial se eliminează. Cu aceste observări se stabilește și votează precum urmează:

Bugetul

Consistorului gr. ort. din Oradea-mare pe a. 1917.

A) Venite.	1916.	1917.
1. Ajutor dela stat	40.000.—	40.000.—
2. Compet. sidoxială	1.200.—	1.200.—
3. Retribuțiunea protopopilor	3.600.—	7.200.—
4. Contribuiri eparhiale dela comune	3.000.—	8.000.—
5. Contribuiri eparhiale dela intelectuali	4.000.—	4.000.—
6. Taxe de 1 cor. dela cununii	100.—	75.—
7. 10% taxa de admnist. d. fonduri	250.—	300.—
8. Cvota din fondul de asigurare	1770'31	1.734'68
9. Cvota din fondul cultural comun	1182'62	1.190'56
10. Venite neprevăzute	100.—	100.—
11. Arânda casei din str. Kapușinilor	4100.—	4.100.—
Suma :	64302'98	67.900.24

B) Spese.

I. Senatul Bisericesc :

1. Salariul vicariului	10.000.—	10.000.—
2. Salarul ref. bisericesc	3.600.—	3.600.—
3. Bani de cvartir aceluiaș	800.—	800.—
4. Retribuțiunea protopopilor	6.000.—	9.600.—
5. Defensorului matrimonial	200.—	200.—
6. Spesu neprevăzute	200.—	200.—
Suma :	20.800.—	24.400.—

II. Senatul școlar.

1. Salariul referentului școlar	3.600.—	3.600.—
2. Bani de cortel aceluiaș	800.—	800.—
3. Remunerațiunea catichetilor	800.—	800.—

4. Rem. catich. Popoviciu din Oradea-mare	400.—	400.—
5. Remun. Revizorului	1.200.—	1.200.—
6. Paușal Rev. școlar	1.200.—	1.200.—
7. Ajutor școalelor	1.500.—	1.500.—
8. Spese de călătorie în afaceri școlare	200.—	200.—
Suma:	9.700.—	9.700.—

III. Senatul epitropesc.

1. Salarul secretarului	3.600.—	3.600.—
2. Bani de cvartir aceluiaș	800.—	800.—
3. Salarul ref. epitrop.	3.600.—	3.600.—
4. Bani de cvartir aceluiaș	800.—	800.—
5. Salarul actuarului	2.500.—	2.500.—
6. Bani de cvartir aceluiaș	800.—	800.—
7. Onorariu fiscalului	1.000.—	1.200.—
8. Onorar cassarului	400.—	400.—
9. Salariu controlorului contabil	3.600.—	3.600.—
10. Bani de cvartir aceluiaș	800.—	800.—
11. Salar pentru un protocolist cancelist	2.400.—	2.400.—
12. Salar p. doi scrietori	2.000.—	2.000.—
13. Sâmbria servitorului	840.—	960.—
14. Lemne p. cancelarii	1.000.—	1.500.—
15. Pentru luminat	60.—	80.—
16. Recvisite p. cancelarii	300.—	400.—
17. Instruirea cancelariei	300.—	300.—
18. Cotrib. și ecvivalent	2.500.—	2.500.—
19. Tipărituri p. toate resoartele	600.—	600.—
20. Compet. sidocsială	1.200.—	1.200.—
21. Spese de călătorie în afaceri epitr.	200.—	200.—
22. Diurne și viatic deputaților sinodali	1.500.—	1.500.—
23. Conservarea edificiilor	1.200.—	1.200.—
24. Spese neprevăzute	300.—	300.—
25. Interese și alte cheltuieli cu casa din strada Kapușinilor	10.034·96	10.000.—
Suma:	42.334·96	43.240.—

Reasumare.

I. Senatul bisericesc	20.800.—	24.400.—
II. „ școlar	9.700.—	9.700.—
III. „ epitropesc	42.334·96	43.240.—
De tot:	72.834·96	77.340.—

Bilanț

A) Venite	67.900·24
B) Spese	77.340.—
Deficit:	9.439·76

care se va acoperi din eventualele economisari.

Nr. 75. Urmează referada comisiunii bugetare. Raportorul Cornel Lazar propune stabilirea și asignarea speselor împreună cu prezenta sesiune sinodală în modul următoriu:

I. Pentru deputații din districtul Consistoriului arădan:

a) diurne	Cor.	1.300.—
b) spese de călătorie	„	194.—
De tot:	Cor.	1.494.—

II. Pentru deputații din districtul Consistoriului Oradea-mare:

a) diurne	Cor.	800.—
b) spese de călătorie	„	330.—
De tot:	Cor.	1.130·30

Sinodul stabilește diurnele și spesele acestei sesiuni sinodale în suma de 2624·30 cor. conform propunerii comisiunii, și le asamnă la cassa Consistoriului din Arad, pentru deputații din districtul Consistoriului din Arad în sarcina bugetului propriu, iar pentru deputații de pe teritoriul Consistoriului din Oradea-mare, ca anticipațiune în contul cvotei, ce acest Consistoriu are să o primească din venitul fondurilor diecezane, conform bugetului.

Pentru autentificarea protocolului șed. prezente se designează biroul și deputații cu sediul în Arad.

Nr. 76. Terminate fiind toate agendele sesiunii actuale, P. S. Sa DI Episcop-președinte adresează sinodului următoarele cuvinte de despărțire:

„Înceiând acum și agendele ultimei sesiuni ordinare din periodul al XVI-lea, cu care împlinim 48 ani de viață constituțională, înainte de toate mulțămesc lui Dumnezeu, că ni-a împlinit rugăciunea și a trimis și astădată între noi duhul său cel sfânt, cu ajutorul căruia ne-am învrednicit a rezolvi în pace și bună înțelegere o mulțime de agende importante, încât pot zice, că în toată viața noastră constituțională n'a fost o singură sesiune, în care să se fi rezolvit atâtea afaceri chemate a da viață și putere organismului nostru bisericesc. Vă mulțămesc și DVoastră, domnilor deputați, pentru viul interes manifestat față de agendele pertractate sub dătura acestei sesiuni, dar vă și rog totodată, să faceți loc în inimile domniilor Voastre sfăturilor, ce v'am adresat prin cuvântul de deschidere și cari le repetez și acum ca o trebuință ardentă de a începe de pe acum o premenire radicală a vieții creștinești pe toată linia, spre care scop Domniilor Voastre ca și reprezentanților clerului și ai poporului vi-se și impune datorința de a fi apostolii acestei premeniri prin

exemplul propriu, deci prin cercetarea regulată a sfintei biserici în duminici și sărbători, prin împlinirea poruncilor sfintei biserici de mărturisire și împărtășirea cu sfintele taine în timpurile prescrise, și prin darea de bună voie a jertfelor prescrise și impuse de Sinoadele noastre eparhiale spre scopul susținerii și dezvoltării instituțiilor sfintei noastre biserici, ca astfel încheierea războiului și serbarea semicentenarului de viață constituțională, să ne aplecăm în haina veseliei sufletești, că suntem conștii nu numai de drepturile ci și de datorițele noastre creștinești.

După toate aceste implorând darul și binecuvântarea cerească asupra DVoastră și asupra lucrărilor noastre, și poftindu-vă reîntoarcere cu bine la casele și familiile, cari vă așteaptă cu dor, și revedere norocoasă la sesiunea proximă — declar sesiunea ultimă ordinară din periodul al XVI-lea de încheiată.

La sincerile și părinteștile cuvinte de despărțire, deputatul Dr. Aurel Lazar, sub impresiunea motivelor subiective, că acum i-se îmbie prima ocaziune de a saluta pe P. S. Sa în numele întregului Sinod, apoi că înțelepțiu-neea prea bunului părinte episcop, condus de cele mai bune intențiuni, a dat o deslegare atât de mulțămitoare tuturor chestiunilor importante, ce-și așteptau rezolvirea în aceasta sesiune sinodală, vrând ca prin aceasta să aducă prinos marelui Andrei din privilegiul alor 48 ani dela punerea în viață a legii noastre fundamentale: îi exprimă în numele său și a tuturor deputaților cea mai sinceră mulțumită și recunoștință.

„Ați reportat Preasfințite o învingere surprinzătoare asupra noastră prin precaută și înțeleaptă ținută — zice între altele oratorul. — Cu deosebire noi Bihoreni eram preîngrijiiți de urmările neprevăzute ale afacerilor importante ce-și așteptau soluția și ne-am convins, că nu V'ați înstrăinat de noi, ci că sunteți numai Iosiful din biblie a Bihorenilor, P. S. Domnule Episcop! Vă mulțămim din adâncul inimilor noastre, că ați aflat chiar acum în momentul acesta greu înțeleapta soluție, prin care ați adus între noi armonia și duhul păcii. Deie Dumnezeu să ajungem și să trecem departe, departe peste semicentenarul constituționalismului nostru bisericesc, tot sub înțeleapta și părinteasca păstorire a P. S. Voastre.

Sinodul dă expresiune consințământului său întru urări însuflețite la adresa P. S. Sale și cu aceasta sesiunea sinodală ordinară a Sinodului eparhial din Arad pentru anul 1917 s'a încheiat.

Iosif Moldovan,
notar.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința comisiunii sinodale de autenticare, ținută la 4/17 Maiu 1917.

Joan J. Sapp m. p.
episcop-președinte.

Roman R. Ciorogariu m. p., *Petru Truția* m. p.,
Gheorghe Popovici m. p., *Dr. Teodor Botiș* m. p.,
Iosif Moldovan m. p.

Activitate pastorală.

(Continuare).

Ce folos ai că pe pământ, unde și așa trăiești puțin, se folosește prisosul averii tale pentru desfătările trupului, iară în lumea cealaltă te osândești pe vecie, fiindcă prin avere nu ai căutat să-ți mântuești sufletul tău!?

Cine dăruiește o parte din câștigul său sfintei biserici, ca să se roage pentru el aici pe pământ și după moarte pentru odihna sufletului său. acela s'a folosit cuminte și înțelepțește de averea ce i-a dat-o Dumnezeu.

Averea ne-a dat-o Dumnezeu ca cunea să ne îngrijim nu numai de trup ci și de suflet — și mai mult de suflet.

Și cu toate acestea, câți creștini au averi mari, dar de sufletul lor nu se îngrijesc nici în viața aceasta nici în cealaltă!

Până când trăiesc au griji și amărăciuni cu îngrijirea averilor, iară după ce mor nimeni nu-și mai aduce aminte de ei și nimeni nu se roagă pentru iertarea păcatelor lor. *Cu adevărat nimic nu s'a ales de munca lor.*

Fericiți sunt însă acei creștini, cari au judecat bine și averea și câștigul lor nu l-au cheltuit numai pe trebuințele trupului trecător, ci în primul rând, s'au îngrijit de suflet și de viața de dincolo de mormânt cea veșnică, dăruind sfintei biserici o parte din averea lor, cu menirea, ca sfânta biserică să se roage pentru ei neîncetat și până când trăiesc și după ce mor.

De trei ori fericiți sunt acești oameni-creștini, fiindcă nu este slujbă dumnezeiască în sfânta biserică, în care să nu se roage preotul și credincioșii pentru sănătatea, pentru norocul, pentru viața curată și pentru mântuirea lor. De câte ori iese preotul din altar cu sfintele daruri îi pomenește și se roagă pentru ei zicând:

„Pe ctitori și aducătorii de daruri ai sfintei bisericii acesteia să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția sa“.

Iară după ce Domnul îi chemă la sine și mor, sfânta biserică să roagă iarăși neîncetat

pentru odihna și iertarea păcatelor lor, cerând dela Dumnezeu ca sufletul lor să-l odihnească cu sfinții, unde nu este nici scârbă, nici durere, nici suspinare, ci viață fără de sfârșit."

Amintirea binefăcătorilor sfintei biserici este binecuvântată și neuitată în veci.

În sfânta biserică din B.-Comloș este o evanghelie foarte frumoasă îmbrăcată în porfiră și suflată cu aur. Și de câte ori se scoate și să arată poporului în sărbători mari, toți oamenii mai bătrâni își aduc aminte de creștinii de pe vremuri, cari au dăruit-o sfintei biserici și vorbesc de ei. Donatorii aceștia sunt de mult praf și țărână, averea lor cealaltă s'a împrăștiat de mult, partea aceea însă care au făcut-o dar sfintei bisericii a rămas și astăzi, în forma sfintei evanghelii și va rămâne și mai departe. *Iată o avere, care nu se poate pierde, și care păzește amintirea donatorilor ei pe vreme îndelungată.*

Cine face bine bisericii, sie-și își face cel mai mare bine, aici pe pământ și dincolo de mormânt, în viața vecinică, pentru că biserica se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru ferirea lui vremelnică și veșnică.

Fericit va fi acel popor, care jertfește cu drag pentru biserică sa, pentru că cu cât va fi biserică lui mai frumoasă și mai bogată în mijloace materiale, cu atât mai ușor și mai bine va putea să muncească pentru luminarea și mântuirea aceluia popor.

Și cu cât va fi biserică unui popor mai săracă și mai neglijată, cu atât va fi mai sărac și mai amărât și poporul acela.

È un adevăr străvechiu că cum e biserică așa e și poporul, care i-se închină. *Soarta unui popor se cuprinde în soarta ce i-o face bisericii sale.*

Deci deviza fieștecărui credincios al nostru să fie :

"O părticică a averii mele o dau sfintei biserici, ca să se roage pentru binele vremelnic al familiei mele și al meu."

Domnul nostru Isus Christos zice :

"Nu vă adunați comori pe pământ unde molii și rugina le mănâncă și unde furii le sapă și le fură, ci vă adunați comori în ceriuri, unde nici molii, nici rugina nu le strică și unde furii nu le sapă și nu le fură".

Iubiții mei cetitori ! Urmați lui Hristos și nu vă adunați averi numai pe pământ, unde sunt supuse la tot felul de nimiciri, ci vă adunați comori netrecătoare în ceriuri.

Comoară netrecătoare își adună fieștecare creștin în cer, care a jertfit pentru sfânta biserică o părticică din averea sa.

(Va urma).

Lirica lui Schiller.

(Studiu din istoria literaturii germane).

De : Dr. Emil Precup prof.

— Urmare. —

Aici e dep'ansă dispariția prea timpurie a ideilor, a vederilor sale pline de sentiment și fantazie despre natură și viață, apoi inspirația poetică și înflăcărată a sufletului, planurile și speranțele îndrăznețe, de cari numai vârsta tinereții are parte.

Tinereța însă nu numai e plină de speranțe, ci are și darul de a îmbrăca realitatea și ideile despre viitor în strălucirea formelor ideale. Înaintea aceleia idealul și realitatea sunt același lucru.

Tinereța a trecut și cu dânsa dimpreună și ideile cari i-au luminat cărarea junetei sale. În fața realității crude toate visurile și idealurile tinereții s'au dovedit de false. Dar în momentul conștiinței sale despre aceasta situație penibilă a sa, îi apare în cale o licărire de lumină mângâietoare, când observă cele două figuri, cari l-au însoțit în decursul vieții sale de până acuma și cari i-au rămas credincioase până în sfârșit : prietenia compătimitoare și iubitoare și munca neobosită „die nie ermattet, die langsam schafft, doch nie zerstört“³⁾.

Îndatăce și-a făcut prin poeziile amintite, o punte sigură de trecere dela filosofi : la poezie, și-a îmbrăcat în haina poeziei concepția sa filosofică, care rezultă din contrastul și legătura dintre ideal și realitate, în poezie fără păreche : „Das Ideal und das Leben“. În aceasta ajunge filozofia sa prin poezie la desăvârșire.

Aci exprimă Schiller într'o formă artistică desăvârșită ceea ce a fost mai sfânt în simțirea și cugetarea sa. Despre aceasta este conștiu însuși poetul când trimite poezia aceasta lui Wilhelm von Humboldt, însoțită de scrisoarea următoare : „Wen sie diesen Brief erhalten, liebster Freund, so entfernen sie alles was profan ist und lesen in geweihter Stille dieses Gedicht“... „Ich gestehe, dass ich nicht wenig mit mir zufrieden bin und habe ich je die gute Meinung verdient, die sie von mir haben, so ist es durch diese Arbeit“⁴⁾

Cele dintâi cinci strofe ne pregătesc pentru înțelegerea întregului. În icoana „fericiților din Olymp“ privim armonia desăvârșită, care consistă într'aceea că pretențiile naturii instinctive și cerințele legii morale nu ajung niciodată în conflict. Acolo totul este în cea mai minunată armonie, în om însă în continuu se luptă două nizuinți opuse : fericirea prin plăceri senzuale și fericirea sufletească.

Unitatea și libertatea vieții divine sunt modelul și scopul nostru, dar instăpâniți de materialismul vieții pământești, numai pe o cale putem ajunge la acel scop : prin renunțare la plăcerile senzuale și prin înălțare spre ideal. Numai ce este material în noi este supus morții crude, durerii, suferinții și morții ; veșnic tinăr

³⁾ «care nici odată nu se istovește, ci în continuu creiază și nici odată nu distruge».

⁴⁾ «Dupăce vei primi scrisoarea mea, iubite prietene, înălțură totul ce este profan în jurul tău și cetește-o în liniște sfântă... «Mărturisesc, că nu sunt puțin mulțumit cu mine și dacă am meritat părerea bună ce ai avut până acuma despre mine, prin poezia de față mai mult o merit».

și scutit de orice rău pământesc este uumai „sufletul frumos“, numit de Schiller „Gestalt“. Spre acesta e îndreptată activitatea rațiunii omului. El nu e supus la nici o schimbare materială, e scutit de influența puterilor temporale, nu e omenesc ei „göttlich unter Göttern“.⁵⁾

Aceasta soarte, de a fi d-zeesc între zei, ne-a fost hărăzită încă înainte de a intra sufletul nostru nemuritor în trupul pământesc și iarăși vom avea parte de ea. De aceea ne îndeamnă să lăpădam toată grija cea lumească dela noi și privind spre ideal să ne împărtășim de soarta zeilor încă aici pe pământ.

Se înțelege la nivelul acestei stări superioare d-zești) nu se poate susține omul pentru vecie; realitatea, viața de toate zilele nu suferă ca el să se retragă din luptă; muncind sau suferind mereu va fi tras în toila vieții:

«Mächtig, selbst wenn euere Sehnen ruhten,
Reisst das Leben euch in seine Fluten,
Euch die Zeit in ihren Wirbeltanz.»⁶⁾

A luptă e silit cel ce trăește. Dar dacă aceasta luptă voiește să ne descurajeze, la bariera acestui sentiment penibil și descurajător, să ne oprim și să primim scopul nostru cel din urmă ca realizat în *frumos*, iar aceasta privire va deșteptă în noi bucurie și ne va reînnoi curajul; cu o nouă putere vom intra apoi în nouă luptă.

Ceeace până acuma am spus numai în general despre raportul dintre realitate și ideal, în strofele următoare e dezvoltat amănunțit în legătură cu diferitele terene de viață. Tema principală a poeziei: lupta în viață și învingerea în împărăția idealului este dezvoltată în 8 strofe, dintre cari cele începătoare cu „Wenn“ zugrăvesc viața reală, cele începătoare cu „Aber“ împărăția idealului, din diferite puncte de vedere.

Ideile principale ale acestor antiteze sunt pe scurt următoarele: Cele dintâi două strofe se referă la lupta generală pentru existență, nizuința tuturor de a le afirmă. În viața reală este o luptă continuă între forțe, cel slab trebuie să cadă în fața celui tare; în împărăția idealului însă domnește liniște și pace:

„Aufgelöst in zarter Wechselliebe
In der Anmut freiem Bund vereint
Ruhet hier die ausgesöhnten Triebe
Und verschwunden ist der Feind“⁷⁾

CRONICA.

Lista sărbătorilor oficiale. Ministrul de interne ungar a stabilit lista zilelor de sărbători oficiale. Au să se serbeze zilele: 11 April (sanționarea legilor dela 1848); 27 April, onomastica domnitoarei Zita, și 9 Mai ziua sa natală; 7 Iunie; 17 August, ziua natală a monarhului Carol; 20 August, în amintirea primului rege al Ungariei, a sfântului Stefan; 10 Septembrie, aniversarea morții împărătesei-regine Elisabeta; 4 Noembrie, onomastica Monarhului Carol; 20 Noembrie, aniversarea morții împăratului și regelui Francisc Iosif I.

Nenorocire cu prilejul unei excursii școlare. Elevii școlii comerciale din Hațeg au făcut Sâmbătă în 19 Mai o excursiune la Petrozsény și de acolo pe Surduc către România, pe acele locuri pline de grămate, șrapnele, bombe și alte lucruri explozive rămase pe câmpul de luptă. Pe la 3 ore p. m. când era ca să se reîntoarcă, un tiner din cursul superior I. Iubaș, fiul învățătorului I. Iubaș, a aflat un granat și jucându-se cu el, a explodat, omorând pe loc pe nenorocitul tinăr împreună și pe Emil Popovici, fiul forestierului suprem Oțo Popovici din Hațeg, rănind și pe alți școlari ca Cornel Boșa din Lunca de lângă Baia de Criș, ce se aflau în depărtare de vre-o 30 pași dela locul nenorocirii și alți 3 inși. I-au transportat în spitalul din Petrozsény, de asemenea și morții. Luni a fost comisia la fața locului, iar tot atunci noaptea victimele au fost transportate la Hațeg și înmormântați Marți după rital bisericei române, lăsând în mare jale pe nemângâiații lor părinți.

Incendiu uriaș. Frumosul oraș Gyöngyös a căzut pradă flăcărilor, cari au mistuit orașul o zi și noapte fără întrerupere, favorizate fiind de vânt. Incendiuul s'a declarat Luni după amiază din spălătoria spitalului și în scurtă vreme a învăluit orașul în flăcări, fiind cu neputință a localiză vatra focului cu toate că pompierii și militarii și-au dat toate silințele, venind ajutoare și din depărtatele orașe. Pe lângă furtuna prielnică răspândirii rezezi a flăcărilor a contribuit la nenorocire și lipsa de apă, secând fântânile. Abia Marți noaptea spre Miercuri s'a putut pune capăt după efortări gigantice teribilului incendiu, care a mistuit peste 1600 case, între cari toate construcțiile moderne. Numărul morților e 9, dar a greu răniților întrece binișor suta, transportați fiind imediat în spitalele orașelor mai mari din apropiere și la Budapesta. Mizeria publicului este de nedescris. Oamenii au scăpat cu viața goală, pieridu-le totul în flăcări. Paguba evaluată aproximativ întrece suta de milioane. S'a pornit îndată o mare acțiune de salvare, aducându-se cu vagoane alimente și haine pentru populația refugiată pe câmpuri. M. S. Regele a vizitat Miercuri dimpreună cu M. S. regina locul sinistrului incendiu, mângâind populația. S'a pornit colectă în întreaga țeară.

Mulțămită. În numele comunei bisericesti gr.-or. rom. din *Bara* îmi exprim adâncă mulțămită dlui notar cercual *Ioan Pocioianu*, care a dăruit sfintei noastre biserici un rând de ornate în preț de 340 cor., — precum și credinciosului *Atanasie Train*, care a cumpărat un prapor roșu în preț de 80 cor. Tot cu aceasta ocaziune mulțumesc și credincioșilor marinimoși, cari prin contribuiri benevole au împodobit sfânta noastră biserică cu 2 prapori yineți în preț de 200 cor. Bunul Dumnezeu să primească și să răsplătească pentru jertfa adusă. *Liviu T. Mihailoviciu*, adm. parohial.

⁵⁾ d-zeesc între zei.

⁶⁾ Chiar și când odihneau nervii voștri,
Viața cu putere vă atrage în valurile sale,
Și timpul în jocul său prăpăstios.

⁷⁾ Contopite cu iubirea reciprocă și gingasă,
Unite în tovarășia liberă a dragălașiei,
Odihnesc aici pasiunile îmblânzite,
Iar dușmanul a dispărut.

Mulțumită publică.

Neputând în special a adresa mulțumirile noastre tuturor acelor, cari atât prin manifestarea simțimentelor de condolență cât și prin serviciul lor personal au contribuit la solemnitatea funebră a petrecerii iubitului nostru fiu *Ioan Nița Turcu* la cele eterne,

Venim pe aceasta cale a aduce celea mai sincere și profunde mulțămiri:

Înalt Preasfinței Sale Domnului Episcop *Ioan I. Papp*, Magnificenței Sale domnului director seminarial *Roman R. Ciorogariu*, venerabililor domni profesori seminariali, părinților protopopi și preoți celebranți, tuturor pretenilor și cunoscuților, cari prin manifestarea simțămintelor de iubire și prin participarea lor la ultimul tribut de iubire către scumpul nostru defunct, au căutat să ne aline durerea, și să ne mângăie în jalea noastră adâncă.

Totvărădia la 12/25 Maiu 1917.

Ioachim N. Turcu,
preot ort. român.

Bibliografie.

După sărbători, sau *Oglinda și capătul războiului mondial*, de *Dr. I. Roșiu*. Tipografia Gutenberg, Lugos, 1917. Prețul unui exemplar 30 fileri.

Să se facă lumină, sau: *Ce trebuie să știm toți în legătură cu preocupățiunile noastre culturale de azi și mâne*, de *Dr. I. Roșiu*. Tiparul tipografiei diecezane, Arad, 1917. Prețul 2 coroane, plus 20 fileri porto. Ambele scrieri comandate deodată costă 2 cor. 50 fileri cu porto cu tot. Comandele se pot face la autor, în Gilad, comitatul Temes, și la toate librăriile românești. Scrierile se pot comanda și prin Librăria diecezană din Arad și librăria arhidiecezană din Sibiu.

Concurse.

În baza rezoluțiunii Vener. Cousistor de Nr. 922/977 B. pentru îndeplinirea postului de paroh din parohia *Mezőpeterd* (M. Peterd), devenit vacant prin moartea parohului *G. Pirtea*, prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare a concursului în organul diecezan oficios.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele și grădina.
2. Pământ parohial 24 jughere catastrale și dreptul de pășunat.
3. Bir parohial 8 cubule grâu și 8 cubule primăveri din partea bisericeii.
4. Stolele îndatinat, care la credincioșii din filii se socotesc dublu.
5. Eventuala întregire dela stat.

Parohia este de **clasa I.**

Preotul fiitor va avea să supoarte toate dările pentru sine, și să provadă fără altă remunerațiune catehizările elevilor nostri dela orice școală din parohie.

Recurenții sunt poftiți a-și înainta petitele cu documentele originale pretinse în concluzul sinodal Nr. 84/910 și cu atestat de moralitate, adresate comitetului parohial din *M. Peterd*, P. On. oficiu protopopesce din Oradea-marea, având a se prezenta cu stricta observare a dispozițiunilor regulamentare, în sfânta bi-

serică de acolo, spre a-și arăta capabilitatea în tipic, serviciu și oratorie.

M. Peterd, din ședința comitetului parohial ținută la 23 Aprilie (6 Maiu 1917).

Nestor Popa,
adm. par. preș. com.

Alexandru Sala,
not. comit.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, protopopul Orăzii-mari.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa III-a Iarcoș** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Sesia parohială din 16 jughere catastrale, după care contribuția o va plăti preotul.
2. Bir preoțesc, dela fiecare număr de casă 30 litri cucuruz.
3. Drept de pășunat pentru câte vite va avea preotul.

4. Stolele legale.

5. Eventuala întregire de dotație dela stat.

6. De locuință va servi casa edificată de comuna urbarială (2 odăi, cuină și supraedificate, grădina) care se dă preotului spre folosință în mod gratuit, dar eventualele reparări la casă le va face preotul pe spesele sale.

Alesul are să catehizeze fără alta remunerație.

Reflectanții pe lângă observare ș-ului 33 din Reg. pentru parohii, sunt invitați a se prezenta în sfta biserică din Iarcoș pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale, iar rugările adresate către com. par. din Iarcoș, sunt a se înainta oficiului ppresbiteral gr.-or rom din Buteni.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa I-ă Bodești** (Bozód) devenită vacantă prin trecerea la stadiul de deficiență a preotului *I. Ilica*, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Sisia parohială din 32 jughere catastrale parte fanaț, parte arător, după care contribuția o va plăti preotul.
2. Casă parohială și supraedificate.
3. Stolele legale.
4. Întregirea dotației dela stat, pe carea parohia nu o garantează.

Alesul are să catehizeze fără alta remunerațiune.

Reflectanții au să-și înainteze rugările adresate comitetului parohial la oficiul protopresbiteral din Buteni (Körösbökény) instruite cu documentele prescise în concluzul Ven. Sinod eparhial de sub Nr. 84/910, având a se prezenta sub durata termenului concursual — pe lângă observarea strictă a ș-ului 33 din Regulamentul pentru parohii — în sfta biserică din Bodești pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

3—3